

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošt. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neurankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 146 • Maribor, sobota, 21. decembra 1940 • Leto XV

Nakaznice za prehrano je treba uvesti

Da se zagotovi dovolj hrane vsakomur »Narodno blagostanje«, beograjski gospodarski tednik, piše pod gorujim naslovom:

»Vseh petnajst mesecev vojne smo se brezuspešno borili proti poviševanju cen. V tem času se je naš gospodarski položaj radikalno izpremenil. V začetku zime stojimo mnogo slabše, kakor pred letom dni. Primanjkuje posameznih vrst blaga, pa tudi pri onem blagu, katerega bi moralo biti dovolj, nastajajo v preskrbi velike težave. V teh izpremenjenih prilikah se dobijo še vedno nekateri, ki mislijo, da se da to ozdraviti z regulacijo cen. Ali to je mogoče samo tedaj, kadar je blaga dovolj, kakor je bil to lani še slučaj.

Pri pomanjkanju blaga pa reguliranje cen ne predstavlja nobene rešitve. Ker tudi, če bi se po vseh kolobocijah posrečilo spraviti cene v neko harmonijo in preprečiti nadaljnji skok, bi ostal gotov del prebivalstva nepreskrbljen. Ne sme se pustiti svobode potrošnikom, da kupujejo blago po mili volji, kolikor ga hočejo, niti je dovolj, da se nadzorstvo nakupa prepušča trgovcem samim.

Pomanjkanje, ki se je pojavilo pri nekaterem blagu, bo še večje. Preskrba bo še težja in dolžnost vlade je, da to predvidi in stori potrebno. Potrebno je, da se takoj izvrši popis vseh zalog blaga v državi. Po višini teh zalog pa se mora racijonirati potrošnja. To je za predmete prehrane mogoče samo v mestih, a za druge, kakor n. pr. tekstilne predmete, pa v vsej državi. — **Treba je tedaj, da se takoj uvedejo nakaznice.** Za prehrano naj bi se uvedle nakaznice le v mestih. Da se to izvede, mora država vse popisane zaloge, oziroma presežke vzeti v svoje roke. Nikakor ne bi bilo dovolj, da se hrana pusti v čuvanje proizvozniku, pa čeprav pod pretnjo najstrožjih kazni. S prevzemom zalog bi država lahko preskrbela prebivalstvo v oni meri, v kateri je to, po obstoječih zalogah, mogoče. To je treba napraviti takoj, ker bodo sicer zaloge razgrabljene po onih, ki imajo za to sredstva in pozneje racijoniranje bo prizadevalo one, ki niso imeli sredstev, da bi si ustvarili zaloge.

Članek ima popolnoma prav, ker s tem, da bi vzela presežke zalog hrane v roke država, bi bilo preprečeno nadaljnje skakanje cen in prebivalstvo bi imelo zavest, da bo v enaki meri deležno prehrane, da le-ta ne bo šla le v šrambe onih, ki imajo dovolj sredstev, da si nabavijo velike zaloge. Vprašanje prehrane je tako važno, da se ne sme zamuditi niti trenutka in ne dopustiti, da nastane nered.

Delavstvo in vsi, ki težko živijo, zlasti pa dandanes, s skrbjo gledajo v bodočnost in se bojijo dneva, ko bodo predmeti prehrane sploh izginili iz prometa, ali pa bodo one majhne količine, ki bodo še ostale v prometu, tako drage, da jih ne bo mogoče več kupiti. Zato ni nobenega časa več za poskuse.

Zedinjene države posodijo vojni material Angliji

Nov način pomoči.

Zedinjene države bodo ves vojni material posodile Angliji, ki ga bo vračala po vojni. S tem ukrepom si Zedinjene države zagotove povečanje oboroževanja po vojni — ako bo treba — s sodelovanjem angleške industrije.

Boj za utrdbe pristanišča Bardia.

Že par dni divjajo boji za posest utrjenega pristanišča Bardije v italijanski Libiji. Utrdbe okrog mesta so zgrajene po načinu najmoderneje vojne tehnike in so zelo na gosto posejane. Večje število teh utrdb je že v angleških rokah. Italijanska armada, ki brani Bardio, je v zelo neugodnem položaju, ker je izpostavljena napadom s treh strani in razen tega še bombardiranju z morja in iz zraka.

Kakor javljajo poslednja poročila, se del armade umika iz Bardije proti Tobruku in dalje proti Dareji.

Doslej je bilo prepeljanih v ujetniška taborišča nad 31.000 ujetih Italijanov, med njimi 1226 častnikov. Mnogo tisoč ujetnikov pa je še na poti v taborišča in njih število še vedno narašča.

Angleške izgube od začetka ofenzive, dne 9. do zaključno 16. decembra znašajo 72 mrtvih in 738 ranjenih.

Italijani o uspešnih protinapadih

Italijansko vojno poročilo javlja, da se v severni Afriki bitka nadaljuje. — Sovražnik napada področje okrog Bardije. Zbral je znatne motorizirane sile, ki jih italijanska letala učinkovito bombardirajo. Razen tega je bilo proti tem silam sproženih več protinapadov. — V vzhodni Afriki so bili letalski boji. Napadli so Angleži in Italijani. Italijani so bombardirali z velikim uspehom vojne cilje in sestrelili eno angleško letalo.

Vesti o uporih v italijanskih kolonijah v Afriki so brez podlage.

V Milanu so angleške bombe ranile 12 oseb, v Genovi so povzročile materialno škodo.

Nemška vojska v Italiji?

Ameriške časopisne agencije so razširile vest, da prihaja nemško vojaštvo

Hudi boji v Afriki

v Italijo in med drugim tudi letala. AFI javlja iz Londona, da so tam računali s prihodom nemških čet v Italijo že pred enim mesecem. Nemce prevažajo z letali v Afriko. Ostali pa se bodo utaborili v Italiji, ker hoče Nemčija preprečiti

vsak morebitni angleški vpad na italijansko celino. Zaenkrat gre za specialne čete, ki naj izvezbajo italijansko armado. Nemci pravijo, da so ta poročila neresnična.

Churchill o angleški ofenzivi

Dne 19. t. m. je govoril v angleškem parlamentu predsednik Churchill, rekel je: »Angleška armada napada Bario, boj se ni odločen, toda Italijani v tej obmorski trdnjavi se nahajajo v zelo neprijetnem položaju. Ti boji v severni afriški puščavi, ki bodo tvorili najslavnejše poglavje angleške vojne zgodovine, se razvijajo dalje po načrtu. Dasi ni mogoče prorokovati o njih nadaljnjem poteku, so dali doslej pa vendar zelo zadovoljiv uspeh. Število ujetnikov že daleč prekaša prvotno javljeno število 30.000. Razen tega je bilo zajetih 100 topov in 50 tankov. Poleg že doseženih uspehov beležimo vedno nove. Italijani se v teh bojih niso izkazali, izgleda, kakor da niso s srcem pri stvari. Naša suhozemna armada operira skupno z letalstvom in vojno mornarico. — Zmagali nismo samo v bojih na suhem, ampak tudi v zraku, dasi je bila nekajkrat premoč v letalih 6 : 1. Do 16. marca znaša število mrtvih in ranjenih pri vseh formacijah angleške vojske okrog 1000. Naš vojni uspeh bo imel posledice v vseh smereh. Pri izvedbi načrta, ki so ga izdelali najboljši angleški strategji, smo tvegali mnogo. Pri napadu skozi puščavo se je šlo predvsem zato, ali bodo količine bencina in vode zadostovale. Kajti ako bi katerakoli edinica odpovedala, bi bila ofenziva lahko zastala. Posebno zahvalo zasluži letalstvo in njegov poveljnik, ki je moral dati precejšnje število letal na albansko fronto, pa je kljub temu zmožal svojo nalogo v sedanji ofenzivi.

Naša armada v Angliji je šele napol oborožena. Toda z naporom naših sil in ameriško pomočjo bomo imeli l. 1941. dobro oboroženo armado. Za popolno oborožitev naroda je potrebno 3 do 4 leta. Nemci so se popolnoma oborožili že par let pred nami. Ne mislim sicer, da bo vojna trajala tudi še l. 1943. in 1944., toda naši načrti predvidevajo tudi to možnost.

Zima daje sovražniku neke prednosti, ako bi se odločil, da izvede svoj napad na otok. Zato je bilo potrebno zgraditi utrdbe vzdolž vse angleške obale in ustvariti brez števila dobro oboroženih stražnih postojank. Naša armada je izvežbana in oborožena tako, da jo lahko postavimo nasproti sovražniku, ako bi poskušal vdbr na naša tla, lahko jo pa tudi v najkrajšem času pretvorimo v ofenzivno silo, ki jo je mogoče vreči kamorkoli, kjer bo treba sovražnika streti.

Potapljanje ladij je zadeva, ki nam prizadeva skrbi. Zato je pa naša naloga, da z vsemi silami ohranimo prekomorske zveze nedotaknjene in da ne bodo ogrožene. To bomo tudi storili, z naporom vseh sil.

Mnogi naši najboljši prijatelji so obupavali nad našim položajem, vsled dogodkov v letošnjem letu, ki so pa že daleč za nami. Sedaj pa smo jim dokazali našo sposobnost in udarno silo in od vsepovsod od onostran morja nam ponujajo roko in pomoč.

Angleški napadi na Nemčijo in Italijo

Mannheim, Milano in Genova.

Angleško vojno poročilo pravi, da so angleška letala v noči na 19. t. m. ponovno napadla Mannheim, kjer so ugotovila požare, ki so ostali nepogašeni še od prejšnjih napadov. Z bombami so zanetila štiri nove velike požare.

Drugi del letal je poletel nad severno Italijo. Letala so napadla Milan in metala bombe. Pri povratku je gorela velika tovarna.

Nad Genovo pa so letala metala bombe na pristanišče in doke. S teh poletov so se vrnila vsa angleška letala.

Ob francoski obali je bilo napadeno podmorniško oporišče Lorient in potem neko letališče, kjer sta bila zadeti dve nemški letali.

Nad Anglijo v noči na 19. t. m. ni bilo nobenega nemškega letala in je bila to že druga mirna noč nad Anglijo.

Dne 19. t. m. čez dan so bila sestreljena 3 nemška letala nad Anglijo.

Na letališču Benino v Libiji je bilo uničenih z bombami 18 letal.

Nemška letala so se omejila v svojih poletih

zaradi slabih vremenskih prilik. Letala so bila v noči na 18. in 19. t. m. podnevu samo na izvidniških poletih. V Kanalu so z bombami zadela dve trgovki ladji,

da so se posadke morale izkrcati v rešilne čolne. — Angleški napadi na Nemčijo so povzročili samo malenkostno škodo, pravi nemško vojno poročilo.

Na Atlantiku sta poslala klice na pomoč petrolejski parnik »Tendrecht« in trgovska ladja »Delfon«.

Nemški listi o angleških letalskih akcijah

Znani nemški tednik »Das Reich«, ki je tudi izven Nemčije mnogo čitan, je pred kratkim pisal med drugim:

»... Tako letajo angleški bombniki proti Düsseldorfu, Kölnu, Essenu in Dortmundu. Noč za nočjo, vse mesec. Nemški narod je prenašal te strahopetne napade. Bila je to živčna preskušnja, ki jo je bilo že zaradi tega težko prenašati, ker ti napadi razen kratkih stavkov v poročilih vrhovne vojne komande skoraj niso bili omenjeni v nemškem časopisju, pa se je zato marsikateri tovariš spraševal: Ali vedo v Berlinu in drugje v Nemčiji, kaj pomeni sedeti vsako noč v kleti in kljub temu z vso paro delati čez dan odrejeno delo, ki ni nikjer važnejše kot ravno na zapadu? V vsem tem času imajo nemški ljudje na zapadu vsak večer naravnano uro na čas verjetnega alarma, da se podajo v klet.«

Kanada ima koristi od emigrantov

Kako se Kanada okoriščuje z evropskim kaosom, je pred kratkim pokazal Frederik T. Birchall v amerškem listu »New York Times« s poučnim člankom o preseljevanju ljudi in kapitala v Kanado. Od zasedbe Češkoslovaške se je vselilo v Kanado okrog 6000 srednjeevropskih beguncev, ki so prinesli s seboj 20 milijon. dolarjev kapitala. Pri tem gre za veliko število tovarnarjev specialnih produktov. Med drugimi so se naselili v Kanadi: znana češka tovarna za steklo Moser, Batina podružnična tovarna s 1800 nameščenci, dalje svetovno znana tovarna Sorel, del Škodovih podjetij iz Plzna, ki izdeluje precizne vojne aparate. Zgradba tovarne je stala 3 in pol milijone dolarjev. Holanci so zgradili veliko tobačno tovarno, neka nemška skupina, ki razpolaga z milijonskim kapitalom v dolarjih, je ustanovila sladkorne plantaže. Po cenitvi kanadskih oblasti v Montrealu je emigrantom, ki so se naselili v Kanadi, na razpolago še nadaljnjih 500 milijonov dolarjev in še več milijonov pa čaka na prenos v evropskih bančnih zalogah. Dnevno pa še prihajajo v Kanado novi belgijski, holandski, danski, švedski, norveški in angleški tovarnarji.

40 novih rušilcev za Anglijo građe v Zedinjenih državah in bodo stali 253 milijonov dinarjev.

Neprestani boji v Albaniji

Kljub snegu in mrazu.

Grško vojno poročilo javlja, da se boji na grškem bojišču nadaljujejo z nezmanjšano silo. Na severnem bojišču, v odseku Podgradec in Lin se vrše bajonetni naskoki na italijanske pozicije v povirju reke Skumbe. Dasi Italijani vrše protinapade, pa je vendarle zaznamovati stalno napredovanje Grkov.

Na osrednji fronti se bijejo najhujši boji pri Klisuri in dolini Vojuse in blizu Tepelenija ob izlivu reke Drinos v Vojuso. Od izida teh bojev zavisi usoda Valone, tako se zatruje v vojaških krogih.

Ob morski obali stoje Grki še vedno pred Himaro in obstreljujejo italijanske postojanke okrog tega mesta.

Zagotavlja se, da bi mogli Grki vsak

čas zasesti Klisuro, Tepeleni in Himaro, vendar se nočejo prenačiti, dokler ne preženejo Italijanov iz pozicij, ki jim omogočajo obstreljevanje teh krajev s topovi. Pri Klisuri in Tepeleniju so bile te dni zavzete važne pozicije. Ujetih je bilo precej Italijanov in zajetega mnogo vojnega materijala.

Na višinah nad reko Devoli se vrše boji za posest italijanskih petrolejskih vrelcev.

Angleška letala so 18. t. m. ponovno napadla Valono, ondotne doke in skladišča.

Grki so zasedli Klisuro.

At. ag. Dne 18. decembra so grške čete zasedle Klisuro, ki je najvažnejša utrdba na poti v Berat.

Proizvodnja jekla v Zedinjenih državah in vojna.

Na običnem zboru jeklarskega trusta Bethlehem Steel v Zedinjenih državah je govoril ravnatelj trusta, da je treba biti s povečavo tovarn zaradi večjih vojnih naročil previden in da pravzaprav niti ni potrebna. Kajti vojna industrija v Zedinjenih državah, skupno z Anglijo, rabi samo 82 milijonov ton jekla na leto, ta množina pa znaša komaj eno četrtino sedanjega proizvodnje jekla v Zedinjenih državah. Kljub temu pa je porabil jeklarski trust Bethlehem Steel za povečanje tovarniških naprav v zadnjih 9 mesecih 19 milijonov

Ob stodvajseti obletnici Friderika Engelsa, utemeljitelja znanstvenega socializma, so se vršile po vsej Sovjetski zvezi jubilejne proslave. Sovjetsko časopisje je ob tej priložnosti poročalo, da so sovjetske založbe doslej izdale različna Engelsova dela v skupni nakladi 11,2 milijona zvezkov.

Apneni dušik se je pocenil od din 184 na din 140,80 za 100 kg iranko vsaka železniška postaja. Ta cena pa velja samo za naročila, ki dospejo Tvorinci za dušik v Rušah do 31. decembra t. l.

3 metre snega je v hribih v južni Srbiji in istotoliko v sosednji Albaniji. Pri Vranju v Srbiji je zamedlo avtomobil. Potnike so našli šele čez nekaj dni v neki koči.

V Zaječaru se je prijavil državnemu tožilcu nek Franc Deželak, ki je bil mojster v rudniku Rtnju in je pod vplivom neke ženske s ponarejenimi podpisami prevaril svoje tovariše pri izplačilu za din 5000. Sedaj mu vest ni dala miru.

Predsednik romunske vlade general Antonescu je sedaj prevzel tudi vodstvo zunanje politike. Dosedanjemu zunanjemu ministru Mihaelu Sturci bo dodeljen drug delokrog.

Draginja v Romuniji. V Romuniji so porasle cene sladkorja za 6, kruha za 30, tkaninam za 66, maslu za 70, gorivu za 74, masti za 80, govedini za 107, slanini za 112, moki za 140 in čebuli za 433 odstotkov.

Madžarski listi odpuščajo židovske novinarje. Po poročilu DNB je lastništvo dnevnika »Pester Loyd«, ki izhaja v Budimpešti, sklenilo, da bo s 1. januarjem odpustilo vse urednike židovskega pokolenja.

Nemški napad na Anglijo se bo po izjavi ameriškega politika in bivšega kandidata za predsedniško mesto Laudona začel v februarju. (Reuter).

dolarjev in določil za prihodnjih 8 mesecev še nov znesek 21 milijonov dolarjev v ta namen. Razen tega je vlada stavila trstu na razpolago kredit 40 milijonov dolarjev za povečanje ladjedelnic. — Drugi jeklarski trust U. S. Steel Corp. pa je določil za povečanje tovarniških naprav 25 milijonov dolarjev. Računano v našem denarju, izdajo Amerikanci samo za povečanje jeklarskih tovarn ogromne milijarde. Vse to kaže, da je mir še daleč in da vojna proizvodnja v Zedinjenih državah prihaja šele v tek.

16 tovornih ladij je zopet nabavila angleška vlada v Ameriki. Ladje so stale 13 milijonov dolarjev.

Anglija bo vpoklicala 18. in 19. letne mladence v začetku prihodnjega leta v letalsko službo. (Tass).

En bombnik za novo leto so poklonili delavci letalskih tovarn v Zedinjenih državah Angliji.

CBS poroča iz Londona, da je dne 16. t. m. neko nemško letalo s strojnimi napadli potniški vlak v vzhodni Angliji. Pri napadu, ki je trajal 15 minut, je bilo več potnikov ranjenih. Nemška letala so napadla balonske zapore v južnozgodni Angliji.

Angleškim otrokom in materam je sedaj dovoljeno, da se izselijo za časa vojne na Irsko, toda samo pod pogojem, da si rodbine same preskrbe nastanitev na Irskem. Država bo omogočila le brezplačen prevoz evakuirancev, ki se pa do konca vojne ne bodo smeli vrniti v Anglijo.

Ameriški odpravnik poslov v Vichiju bo v kratkem izvršil pregled delovanja ameriških konzulatov v raznih francoskih kolonijah. Novi ameriški veleposlanik pri Petainovi vladi bo v kratkem odpotoval v Francijo.

Svedska gradi vojno mornarico. Na Svedskem so pričeli graditi 36 lovcev min, ki bodo oboroženi z dvema topovoma in težko strojnico. V teku meseca novembra in decembra je bilo zgrajenih devet takšnih lovcev min.

Zedinjene države nameravajo zaseči vse ladje od Nemcev zasedenih držav v ameriških lukah in jih staviti na razpolago Angliji.

Prvo veliko letalsko tovarno bodo po poročilu Reuterja v kratkem zgradili v Indiji. — Stroje in vso opremo za to tovarno bo dobavila Amerika.

Nekega višjega uradnika francoske uprave v Šanghaju je te dni ubil nek atentator, ki ga doslej še niso mogli izslediti.

Doma in po svetu

Ministrstvo propagande se baje namerava ustanoviti v Beogradu. Tako poročajo nemški listi. »Hrvatski dnevnik« pravi, da niso vsi sporazumni z ustanovitvijo takega ministrstva. Ako pa bi se ustanovilo, bi moral biti na čelu človek, ki uživa zaupanje Hrvatov. »Ni nam poznano, ako je ustanovitev tega ministrstva aktualna, pač pa je aktualna morebitna mala sprememba vlade vsled smrti dr. Korošca.«

»Kmečko delavska sloga« se imenuje neka organizacija, ki jo vodi neki g. Pavle Horvat v ljubotemskem okraju. O tej organizaciji zve slovenska javnost od časa do časa iz »Hrvatskega dnevnika«. Iz teh poročil sledi, da je ta organizacija silno močna, obenem pa tudi zatirana. Zadnjič je bilo v Zagrebu na kongresu 78 delegatov. Oprostilo pa se je 18 županov, 14 predstavnikov zadržnih organizacij, 8 predstavnikov obrtnih in 5 predstavnikov trgovskih združenj. V Sloveniji jih je menda malo, ki poznajo to veliko gibanje. Ne spuščamo se v oceno pritožb, ki jih iznaša vodja tega gibanja, toda ostala poročila bi prav lahko izšla v listih pod poglavjem »bajke in povesti« — za Hrvate.

Pri nas 25 dinarjev — na Hrvatskem 21,75 dinarjev. Cena olju je visoka, previsoka, zato je hrvatski ban znižal ceno olju na din 21,75 za kg, dočim stane pri nas še vedno din 25. Kar velja za Hrvatsko, naj velja še za Slovenijo.

Svinje so se pocenile. Na Hrvatskem se plačujejo svinje po din 14 do din 14,50 za kg žive teže. Svinje srednje debelosti se plačujejo po din 10 do največ din 13,50 za kg. Svinje za rejo pa po din 11 do 11,50 za kg.

Zaloge 166 vrst blaga morajo odslej prijavljati proizvajalci in predelovalci ter trgovci na debelo vsak mesec sproti uradu za nadzorstvo nad cenami.

V zvezi s sodelovanjem Jugoslavije z Madžarsko poroča madžarski tisk, da v Budimpešti v kratkem pričakujejo obisk jugoslovanskega ministra dr. Cincarija Markovića.

Nemčija hoče, da se osredotoči vsa trgovina v Evropi v Berlinu. To bi se zgodilo na ta način, da bi n. pr. Jugoslavija, ki bi hotela kupiti blago na Nizozemskem, sporočila Nizozemski, da mora za enako vsoto kupiti blaga v Nemčiji v breme terjatev, ki jih ima Jugoslavija proti Nemčiji za Nemčiji prodano blago, v kolikor bi Nemčija ne poravnala jugoslovanskega računa s svojimi dobavami. V Berlinu označujejo tako trgovanje z besedo »multilateralni clearing«. Nemčija bi na ta način imela vso evropsko trgovino pod svojim nadzorstvom in vse države bi bile gospodarsko odvisne od Nemčije. (Po »Vremenu«.)

Ustavno reformo na Madžarskem napoveduje ministrski predsednik grof Teleki. Izjavil pa je, da naj ostaneta parlament in gosposka zbornica tudi še za naprej.

Novi predsednik Finske republike je postal Risto Ryti, ki je dobil 288 od skupno 300 glasov. Ryti je znan kot finančni strokovnjak in je bil predsednik finske vlade v času vojne s SSSR.

Zaščita narodnega gospodarstva v Turčiji. Turška vlada bo predložila parlamentu poseben zakon o zaščiti narodnega gospodarstva, ki med drugim predvideva ustanovitev posebnih uradov, ki bodo po nalogu vlade lahko nakupovali in zaplenili proizvode rudnikov, določali in nadzirali cene na tržišču itd. Načrt vsebuje tudi obširna pooblastila vladi, da bo lahko uporabila v državne svrhe tudi tuje ladje v turških vodah.

Naši državljani, ki imajo dobiti rento od socialnih ustanov v Holandiji, Belgiji, Luksemburgu in Franciji, pa jim je bilo izplačevanje rent po 10. maju t. l. ustavljeno, bodo dobili zaostanke rente in nadaljnje obroke izplačane iz posebnega fonda pri SUZOR-ju. V to svrhu je treba nasloviti prošnjo na SUZOR v Zagrebu, kateri je priložiti: zadnji odlok penzijskega zavoda, zadnji kupon poštne nakaznice, s katero je Narodna banka izplačala rento, potrdilo občine, da so otroci, ki še nimajo 16 let, živi; ako gre za vdovo, potrdilo, da se ni poročila; razen tega je predložiti tudi izjavo, sopsodpisano od dveh prič, s katero se rentnik zavezuje, da bo od SUZOR-ja prejetu rento vrnil temu zavodu, čim bo prejel nakazano rento iz inozemstva. Prošnje so kolka proste. Pošiljajo naj se priporočeno.

Beseda o tujcih. V »Slovenskem domu« čitamo, da mora pokojni dr. Korošec dobiti v Ljubljani svojo cesto in sicer eno izmed najlepših. V to svrhu zahteva »Slovenski dom« preimenovanje Tyrševe ceste. Pri tem pa parkrat povdarja, da ne gre, da bi bile pri nas ceste imenovane po tujcih.

Družba, ki je lastnica rudnikov Trepča Fines na Kosovem plačuje za l. 1939-40 5 odst. dividendo. Od l. 1930-31 do letos je družba izplačala 515 milijonov dinarjev dividende. To pa je samo čisti dobiček družbe po vseh odpisih na račun inventarja in investicij.

Neizvršena božična naročila. Trgovci s okrasjem za božična drevesca pripovedujejo, da so letos dobili komaj eno četrtino tega, kar so naročili za letošnji Božič iz Nemčije. Nemške tovarne enostavno niso izvršile naročil, ker z izdelovanjem take robe štedijo. Tudi se dobavljenemu okrasju pozna, da je vojni izdelek in da štedijo s kovinami, ker jih pač rabijo v druge svrhe.

Prepoved prodaje božičnih drevesc je odredila banska uprava v Sarajevu. O tem je pisal »Hrvatski dnevnik«, ki pravi, da Hrvti te uredbe ne morejo odobravati. Božično drevo spada nekako v okvir božičnih običajev katoliških Hrvatov. Zaradi tega gozdovi ne bodo utrpeli nepopravljive škode. Pač pa naj se prepreči izsekavanje gozdov po velikih lesnih družbah, ki opravljajo to delo tako temeljito, da nastajajo po Bosni prave goličave.

Tekstilna industrija bo v novem letu polno zaposlena

Tako poročajo iz Beograda. Delegacija naših tekstilnih tovarnarjev je namreč sklenila v Moskvi dogovor o dobavi 2 milijona kg bombaža in 600.000 kg bombažnih odpadkov. Tudi iz Turčije je sedaj prispela prva ladja bombaža v Beograd. (Po Donavi pa sedaj ne bo prispela nobena ladja več, ker je zamrznila).

Donava je zamrznila in je vsa plovlba ustavljena. V vseh obdonavskih pristaniščih je mnogo nemških in slovaških ladij, ki bodo morale prezimiti.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

A. M. de Jong:

[18

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

»Če se ne motim, jedo pajkove glave, muhe in miši ter podobno,« je odvrnil tja v en dan.

»O, fej, te bodi,« je z gnusom vzkliknil deček. »Kakšni grdobci! Mogoče si se mi pa pokadil?« In ne da bi počakal na odgovor, je vprašal:

»Ti, Flirefleter, ali smem enkrat s teboj, kadar greš ob sredah popoldne na lepše?«

»Seveda,« je brez oklevanja odgovoril cerkovnik.

»Prvo sredo, ko bo lepo vreme!«

»O, to bo lepo,« je vzkliknil Mereyntje. »Kakor z Vrčem; o, to ti je bilo vedno krasno!«

Nenadoma se je njegov obrazek zopet zresnil in razžalostil. Flirefleter je to opazil in nadovezel:

»Daj, nos pritlikavi, splezaj mi na rame, da te nesem dol!« To je bil krasen nizhod...

II.

Pod milim pomladanskim soncem je ležala razgrnjena pokrajina in ob vseh ribnikih, kakor daleč je segalo ozorje, so se odevale drevesa v nežno zelenje. Na njivah so poganjali odganjki nove rasti, v grmih majnice, ki je poganjala prve, zavite, male lističe, so ženitovali razposajeni ptički, kljuvali so po vejicah in med strastnim čivkanjem ter cvrčanjem neumorno podili drug drugega. Nebo je žarelo svetlo sinje, kakor da bi bilo prevlečeno z novim atlasom, in posamezni mali oblaki, ki so plavali naglo proti

zapadu, so bili beli, kot perje labodov, ki so se zibali na zrcalni gladini globoke, črne reke Kreeke. Prve čebele so breščale v ravni črti skozi zrak in tu pa tam se je opotekal zgodnji metulj nad travniki in polji, pijan od luči in sončnih žarkov, iskajoč redke cvetlice, ki so že tako zgodaj gostoljubno ponujale svoje odprte, z medom napolnjene čaše.

Vendar pa še ni bilo veliko najti, kajti med redko, svetlo zeleno travo so kukale iz zemlje komaj prve bele marjetice in masleno žolte lopatice. Težki vzduh zorane zemlje in razpadajočega gnoja je polnil hladno ozračje. Vsepovsod je ril na dan novi letni čas, iz temnih drevesnih popkov in iz kadeče se zemlje, te neskončno plodne, večne obnoviteljice starega, dobrega življenja. Flirefleter je stopal z naglimi, dolgimi koraki po poljski poti, roki v žepih, obrabljeni klobuk potisnjen na tilnik svoje velike glave in veselo je odmeval njegov napev:

Pri nas na vasi so dekleta,
kot angelčki lepè!
Če prime za rokav presneta,
pokliče me: Oj, Anton, hè!
Potem zardim... kot roža!
In če katera me poboža...
bi skoro že hotel...
zares hotel...
Toda, moj Bog —
saj si ne upaam, da bi smell!...

Smejal se je glasno in razigrano, tako da ga je Mereyntje, ki je drobnih korakov tekal vstric njegovih dolgih krakov, radovedno vprašal:

»Česa si ne upaš, Flirefleter?«

»Ha? Kaj? je vzkliknil ta in začudeno pogledal na dečka, na katerega je, pogreznjen v vesele misli,

ki so se mu porajale med potjo, čisto pozabil.

»Česa si ne upaš?... Ti vendar poješ: Toda Bože moj, jaz si ne upaam!«

»A, na to misliš?... Da... glej, Mereyntje... da... ah, to je samo taka pesmica, veš...«

»Ali si mogoče ne upaš z dekleti šaliti?« je vprašal Mereyntje; Flirefleter je bruhnil v divji smeh.

»Jaz že, o jejl!« se je bahal. »Toda tista pokveka, ki je omenjen v pesmi, ta si ne upa. In ti, Mereyntje?«

»Zakaj bi se ne upal?« je preudarjal mali, »kaj pa je na stvari, saj to ni nič kaj tveganega. Toda jaz se ne bavim z bedastimi dekleti. Te vendar vedno samo nergajo, — in sploh, z njihovim dolgočasnim hihitanjem. O, jaz jih ne morem trpeti.«

»Že prav tako,« je hvalil Flirefleter. »Ti si pravi. Le drži se kolikor moreš daleč proč od ženščin, dečko. One povzročajo vedno samo nemir, škodo in sramoto. Zasmel se je glasno in prisrčno, dvignil roki nad glavo in zaukal, da je odmevalo čez polja. Potem pa se je kot divji vrgel v travo poleg poti in se kotal ter premetaval po pašniku, otepajoč z rokama in nogama okrog sebe, kot kakšen razborit konj. Ni čuda, ako je še Mereyntjeja prevzelo divje veselje, pri tem pa je nehote skočil Flirefleterju na trebuh, ki je začel od strahu gačati, kot kakšna preplašena gos. Takoj nato pa je zgrabil malega naskakovalca z rokama, nakar sta se začela rvati in premetavati, pri tem pa sta se drla in smejala. Mereyntje je zmagal v boju. Zmagoslavno je sedel Flirefleterju na prsni in mu tiščal svojo malo, močno pest pod njegov dolgi nos, skozi katerega je šumno dihal in sopihal. Nasilno mu je grozil:

Iz naših krajev

CELJE

Zglasiti se morajo vsi v mestu bivajoči mladenci rojeni v letih 1921, 1922 in 1923 v pisarni mestnega vojaškega urada v svrhu vpisa v seznam nabornikov. S seboj morajo prinesiti: rojstnico, domovnico, družinsko knjižico, šolsko spričevalo in vojaške knjižice starejših članov družine. Mladenci rojeni l. 1921 in 1922 morajo prinesiti s seboj potrdilo o svoji prvi prijavi lansko leto. Odsotne prijavitelje starši.

Proračun mestne občine je na vpogled občanom v računovodstvu mestnega poglavarstva do 20. decembra t. l. med uradnimi urami. Vsak da lahko svoje pripombe glede sestave proračuna.

TRBOVLJE

Nevzdržne razmere za delavstvo vladajo pri podjetju Dukič in drug. Predvsem bi pričeli nekaterim predpostavljanim, da se zavedajo, da je treba z delavstvom postopati vladajo, da preklinjanje in grožnja z odpadkom ne spada v besednjak o ureditvi delovnega razmerja, prav tako tudi ne pristojna, da se ljudi kaznuje za vsako malenkost. Ljudje, ki imajo strokovno kvalifikacijo lahko dosežejo uspeh na drug način in dokažejo svojo sposobnost. Zlasti pa opozarjamo na to-le: Delavci delajo v teh mrzlih dneh na prostem. S seboj si prinesejo na delo nekoliko črne kave in kruha. Da bi jim vse skupaj ne zmrznilo in da bi se pri delu malo ogreli, so si te dni zakurili ogenj, okoli katerega so postavili lončke s črno kavo in kruh. Ko je g. P. to opazil, je začel rjuti kot lev v pušavi, potem je skočil k ognju in ga razmetal. Pri tem je seveda sunil na stran tudi kruh in lončke s kavo. Ena steklenica napolnjena s kavo se je razbila. Lahko si mislimo, kako je ta nastop vplival na delavce. Na žalost so ti delavci neorganizirani, zato si dotični gospod najbrž tudi upa tako nastopati. Mogoče bo ravno ta nastop odprl delavcem oči, da bodo spoznali potrebo organizacije. Pri tej priliki se je spomnil eden izmed teh delavcev, kako je g. C. svoj čas boleljivo agitiral za znano organizacijo. ZRJ ni bila nič proti temu, kar je ta gospod objavil kot namen in cilj organizacije. Delavstvo je res verjelo. ZRJ je ostala brez zaupnika v tem podjetju, posledice pa sedaj nosi delavstvo. Delavci pri Dukiču, vzemite si za vzgled cementarno. Kakšne razmere so vladale v cementarni, dokler ni delavstvo skoro stoodstotno pristopilo v organizacijo; pogledite pa si razmere v cementarni danes! Zamislimo se v svoj beden položaj, trpinji pri Dukiču, in napravimo konec sedanjim razmeram. Uveljavimo naše človeško dostojanstvo!

Koncert priredi naš znani tenorist Slavko Lukman na svoji pevski turneji po Sloveniji tudi v Trbovljah, kjer bo v nedeljo, dne 22. t. m. ob 16. uri popoldne priredil v veliki dvorani Forte svoj pevski koncert. Na sporedni bodo zastopani sledeči tuji in domači skladatelji: Schubert, Flotow, Verdi, Leoncavallo, Puccini, Lehar, Pavčič, Capua, Flašman, Konjović, Padika in Curtis. Izven programa pa nam bo zapel še prelepi dve ruski narodni: Volga in Večerni zvon. Pri klavirju ga bo spremljala gđ. Vika Krištof. — Vabimo naše glasbo ljubeče občinstvo, da se udeleži tega koncerta našega znanega pevca, ki si je s svojim obsežnim, zvočnim tenorjem pridobil simpatije poslušalcev ne le pri nas, ampak tudi v tujini, v Nemčiji, Holandiji in drugod. Obenem opozarjamo občinstvo, naj si pravčasno prisrbi vstopnice.

LITVIJA

Socialna zaščita delavcev. V soboto, dne 21. t. m. se bo vršilo v dvorani gostilne Cirar (pri Dalmatincu) važno predavanje o najnovejši socialni zaščiti delavcev. Predavala bo sta ss. dr. Reisman iz Maribora in Bricelj iz Ljubljane. Začetek predavanja ob pol 7. uri zvečer. Delavke in delavci, pridite v čim večjem številu. — Sklicatelj.

KRANJ

Položaj čevljarških pomočnikov. V sredo 18. t. m. se je vršil ob 15. uri »Cankarjevem domu« ponovni sestanek čevljarških pomočnikov, ki je bil prav tako zelo dobro obiskan. Na sestanku se je ugotovilo, da vlada popolna solidarnost med pomočniki, ki so stopili minulob soboto v mezdno gibanje in se morali poslužiti skrajnega sredstva za dosego svojih pravic. Število onih, ki se tej odločilni akciji niso pridružili, je tako malenkostno, da nikakor ne more vplivati na splošen potek mezdne gibanja. Med tem je 20 mojstrov načelno že podpisalo kolektivno pogodbo in plačilno tarifo, ki se na tozadevnih pozajanjih, na katerih bi se pogodbo končno veljavno sprejelo za vse čevljarške mojstre, lahko še malenkostno spremeni. Ta uvidevnost se je našla predvsem pri manjših čevljarških mojstrih. Na sestanku se je sklevalo, da pomočniki teh mojstrov delajo naprej, kar bo v korist mojstrom in pomočnikom. Organizacija bo po 8. dnež začela dati podporo najpotrebnejšim, zato je njej v korist, da zmanjša število onih, ki pridejo za podporo v pošte. Računati je treba tudi s tem, ako spor ne bi bil kmalu poravnán. Vse je odvisno od čevljarških mojstrov, ki nosijo tudi krivdo, da je do tega stanja prišlo. — Opozarja se vse čevljarške pomočnike, da do časa, ko bo mezdno gibanje v Kranju zaključeno, ne iščejo tukaj dela, ker je borba kranjskih čevljarških pomočnikov za dosego upravičenih zahtev tudi njim v korist.

TISKOVNI SKLAD

Maribor: H. I. din 50; Velenje-Pesje: s. Velenjski je zbral na nabiralni poli štev. 151 med velenjskimi sodrugi din 148; Novo mesto: Mottetti Josip din 8. Iskrena hvala! Posnemajte!

MARIBOR

Pomanjkanje življenjskih potrebščin. V zadnji številki našega lista smo poročali o pomanjkanju moke in sladkorja. Kakor zvedo, pa je nastalo tudi pomanjkanje ostalih življenjskih potrebščin, zlasti soli, riža itd. Prav tako tožijo trgovci, da ne morejo dobiti drv iz mehkega lesa, takozvane kolobarje, ki so se v tem letu itak domala za 100 odst. podražili. Po Dravski dolini in na Pohorju se nahaja ogromno žag, kjer iz odpadkov izdelujejo te kolobarje. Ne moremo razumeti, zakaj torej pri nas primanjkuje tega kuriva, ko se vendar nahaja v neposredni bližini mesta. V tem primeru nikakor ne drži, da ni na razpolago vagonov, ker bi veletrgovci oz. dobavitelji kolobarjev lahko dovažali to kurivo na tovornih avtomobilih, še lažje pa bi jih dobavili s pomočju splavarjev, ki so do pred kratkim domala vsak dan privozili iz Dravske doline do Maribora in dalje na jug. Tudi ta primer kaže, da pri nas primanjkuje prav po nepotrebnem tako mnogo življenjskih potrebščin. Zakaj morajo v tej hudi zimi ljudje zmrzovati? Okrog in okrog nas so gozdovi, zato je pomanjkanje drv v naših krajih prav tako nezasišano, kot pomanjkanje moke v mestih žitorodnih pokrajin v Vojvodini. Treba je dati ljudstvu, kar potrebuje in preprečiti, da bi posamezniki obogateli in špekulirali v času, ko mora rečna deca prenašati mraz in po nepotrebnem gladovati.

Zelo malo božičnih drevesc je letos na trgu pred stolno cerkvijo. Včasih so jih prodajali najmanj 14 dni pred Božičem in ves čas, do božičnega večera je bil trg en sam zelen gaj. Letos pa so začeli prodajati drevesca šele v začetku tega tedna. Toda do srede jih je bilo komaj par ducatov naprodaj in tudi v četrtek ni bilo dosti bolje. Kaj je vzrok, da letos ni božičnih drevesc na trg, je težko reči. Mogoče so predraga, da bi si prekupevalci upali nositi riziko, v slučaju, ako bi drevesce ne prodali. Lahko pa je tudi, da so določbe glede sekanja nedoraslih smrečič strožje, oziroma, da se strožje izvajajo. Na drugi strani je seveda tudi res, da v teh težkih časih ljudje lažje pogrešajo božična drevesca, saj nimajo kaj položiti pod nje. Ob zaslužek pa bodo letos prodajali drevesc, ki so prejšnja leta v mrazu in snegu vztrajali na svojih mestih po celih 14 dni.

»Lieber Freund!« »Vzajemna zavarovalnica« je tožila nekoga Mariborčana na plačilo zavarovalne premije za novo zavarovano liho, katere Mariborčan ni hotel plačati. Zastopnik Mariborčana pa je tudi še pri razpravi odklanjal plačilo z utemeljitvijo, da zavarovanje sploh ni bilo pravilno sklenjeno, ker je baje zastopnik zavarovalnice g. Franjo Žebot, pisal Mariborčanu pismo, katero je kar naenkrat začel z »Lieber Freund« in ga v tem stilu tudi naprej v pismu tikal, čeprav si nista bila nikdar v takšnem »prijateljskem« ali tiskalnem razmerju in da mu je tudi pozneje še enkrat pisal g. Žebot, da mu lahko tudi sicer tu in tam izkaže kake usluge ter, da naj zato sklene pri njemu zavarovanje. Zavarovanje pa je baje tudi proti dogovoru, ki ga ima med seboj kartel zavarovalnic. Zastopnik Mariborčana je predložil tudi tozadevna pisma, pa bo moral eno dati še preložiti zaprišenemu tolmaču nemškega jezika, ker sme sodišče sprejemati priloge le v državnih jezikih. Razprava je bila nato preložena.

»Deutsche Nachrichten« omenjajo pohvalno omizje gostilne Spatzek, t. j. »Pri grozdu«, na Aleksandrovi cesti, ki je na poziv Volksgruppenführerja zbralo za socialni sklad »Kulturbunda« lep znesek din 1000.

Lasten orkester »Kulturbunda« bodo ustanovili v Mariboru in pozivajo v »Deutsche Nachrichten« mariborske Nemce in Nemke, da zberejo vse instrumente, ki jih imajo doma in jih poklonijo »Kulturbundu«.

JESENICE

Pogajanja za višje draginske doklade med strokovnimi organizacijami in tovarno KID so po lepem razvoju in ko je bilo pričakovati podpisa, zastala. Gre za nekakšen načelen nesporazum med organizacijami in podjetjem, ki se ne tiče višine izplačila, nego načina. Delavci bi želeli imeti drugi del doplačila na mezde za nazaj izplačan v skupni vsoti, menda v januarju, dočim želi podjetje to izplačati v 12 obrokih. Upati pa je, da se bodo organizacije in podjetje sporazumeli, ker delavci že komaj čakajo na izplačilo približki, ki so ga uradniki KID dobili že 18. t. m. Z namenikom, da se uredi ta zadeva, je bil sklican tudi za četrtek 19. t. m. shod delavstva.

S. Ropret Jože umrl. Koncem novembra t. l. je umrl v 56. letu tov. del. v martinari KID s. Ropret Jože. Pokojnik je bil vsa leta agilen član »Saveza metalških radnika Jugoslavije« in vseh drugih naših organizacij, agilen funkcionar in agitator za našo stvar: pri vseh voltvah, bodisi občinskih, državnozoborskih ali zaupniških je storil kot volilec in zlasti kot agitator svojo polno dolžnost. Njegovo priljubljenost je pokazal tudi pogreb, ki se je vršil v nedeljo, dne 1. decembra s kovinarsko godbo na čelu na pokopališče na Jesenicah. Pokojnemu s. Jožetu naj bo zemljica lahka, njegovim preostalim pa naše sožalje!

Novi, drugi plavž v tovarni KID so zakurili v četrtek 19. t. m. ob 13. uri popoldne. Prizgal je ogenj šef komande utrjevanja general g. Lev Rupnik. Ta plavž pomeni za jeseniške železarne zelo mnogo, kajti zagisral bo delo mnogim tisočem jeseniških kovinarjev tudi v časih, ko bo uvoženega materiala manjkalo. S tem plavžem se bo dvignila proizvodnja surovega železa v Jugoslaviji za okrog 35.000 ton letno. Plavž je velikega pomena tudi za narodno-oz. državnoobrambni vidikov.

Odmev mezdne gibanja silkarjev in pleškarjev. Minulo sredo se je vršila pred okrožnim sodiščem v Mariboru proti šestim mariborskim in studenskim slikarskim pomočnikom razprava po čl. 18 zakona o zaščiti države, ker so meseca maja ob priliki mezdne gibanja grozili dvema drugima pomočnikom, ki sta se najpopreje tudi udeležila gibanja, a že po par dneh začela zopet delati. — Obtožnica je očitala pomočnikom, da so tema dvema pomočnikoma z grožnjami preprečili daljnje delo. Enemu pomočniku se ni dalo dokazati, da se je udeležil te ekspedicije k dotični stavbi in je bil oproščen, ostalih pet pa je sodišče obsodilo na 10 in 7 dni zapore, pogojno na dve leti. Razprava se je vršila tajno, ker so bili med obtoženimi tudi mladoletni.

Podražitev vžigalic napovedujejo trgovci, ker je zadnje čase nastalo pomanjkanje vžigalic in jih trgovci na drobno dobe le manjše količine.

Prav tako bo mestna plinarnica baje v kratkem podražila ceno plinu in sicer za 50 par za vsak kubični meter do 10 kubičnih metrov uporabe.

Spominu Ivana Cankarja bo posvečeno predavanje v »Vzajemnosti«, ki ga bo imel v ponedeljek, dne 23. decembra prof. dr. Vladimír Kralj. Vršilo se bo v dvorani na Ruški cesti 7 (na dvorišču) ob 20. uri, na kar opozarjamo člane in prijatelje, da se oddolže spominu velikega pisatelja.

Božičnica delavskega društva »Detoljub« se bo vršila v nedeljo, dne 22. t. m. s pričelkom ob 3. uri popoldne v društvenih lokalih Ruška cesta 7. Ob tej priliki se bo vršilo tudi obdarovanje revnih delavskih otrok.

Zaradi železniške nesreče na Semmeringu, ki se je pripetila minuli torek, je privozil brzovlak, ki po voznom redu prihaja ob 13.15 uri iz Nemčije šele po 20. uri. Prav tako so imeli velike zamude tudi vsi osebni in tovarni vlaki iz Nemčije. Železniška nesreča na Semmeringu je nastala zaradi tega, ker se je odrgalo več tovornih vagonov od nekega vlaka, ki so na to zdrveli po strmini do postaje Glognitz, kjer so jih spravili na stranske tire. Razbilo se je mnogo vagonov, prav tako pa je bila pri tem poškodovana tudi proga.

Poročila sta se 15. t. m. s. Vrabl Joško, pek. pom. in s. Justi Rodošek, zaseb. uradnica. Mladima zakonca, ki se oba udeležujeta že mnogo let v našem socialističnem gibanju, želimo vse najboljše na njuni skupni življenjski poti in da bi ostala tudi še za naprej delovna v naših vrstah, kot doslej!

V nedeljo bodo trgovine v Mariboru ves dan odprte, v torek 24. decembra pa poslujejo delikatesne trgovine do 19. ure, ostale trgovine pa bodo ob 17. uri zaprli.

Natečaj za zasedbo 4 mest selskih pismonoš pri pošti Maribor 1 je razpisan. Prošnje je treba predlagati pri pošti Maribor 1 najdalje do 22. januarja 1941. Podrobnejša pojasnila se lahko dobe pri pošti Maribor 1.

Pri gradnji novega bogoslovja se je smrtno ponesrečil 54 letni kleparški pomočnik Michael Jodl iz Studencev. Ko je opravljal dela na stavbi, je padel z odra in se tako težko poškodoval, da je kratko po prevozu v tukajšnjo bolnišnico podlegel poškodbam. Ponesrečeni je oče 11 otrok.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičnim svojem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 22. decembra g. dr. Pogrujc Stanko, Tyrševa ulica 14-1.

Narodno gledališče. Petek, 20. dec.: zaprt. Sobota, 21. dec. ob 20. uri: »Na cesaričin ukaz«. Znižane cene. Nedelja, 22. dec. ob 15. uri: »Petrčkove poslednje sanje«. ob 20. uri: »Na dnu«. Znižane cene. Zadnjič. Za igralski pokojninski sklad.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vefilm »Junaki z Marne«. Eden od največjih vojnih filmov. Med dodatki kulturni film in vojni tednik. — Sledi za Božič »Materina ljubezen«.

ČRNA—MEZICA

Zgradba podzemne elektrarne pri svinčnem rudniku v Mežici. Od februarja t. l. so v teku dela za zgraditev podzemne električne centrale pri svinčnem rudniku v Mežici. Centrala bo kakšnih 80 metrov pod zemljo. V to svrhu bodo zajeli Mežo pri črnski elektrarni in jo speljali po 1300 metrov dolgem rovu, ki je sedaj že izgotovljen, do centrale. Rov bodo spomladl še cementirali. Premier rova je okrog 150 x 1 meter. Padec znaša 2 metra na kilometer. Ob koncu rova bo zgrajen velik bazen in jez, ki bo avtomatično reguliral vodostaj, od tod pa bo voda padala po ceveh kakšnih 70 metrov globoko na turbine. Kdaj bo elektrarna gotova se še ne ve, ker se nobena inozemska tvrdka ne more ker se nobena inozem. tvrd. ne more obvezati glede dobavnega roka za stroje. Baje je se Budimpešti. Meziški rudnik sedaj prejema tok iz Velenja in iz pol ducata manjših elektrarn v Meziški dolini. Velenjski tok pa je preveč nezanesljiv, da bi mogel rudnik nanj zidati. Prekinitev toka pa zopet lahko povzroči pravo katastrofo v rudniku, ako bi se ustavile črpalke. Zato bo podzemna centrala služila predvsem za pogon sesalk, tako da tudi po zgraditvi podzemne centrale rudnik ne bo popolnoma prekinil dobavo velenjskega toka. Ko bo začela centrala obratovati, bo Meža pri Črni presahnila, ker bo vsa voda speljana skozi rov v podzemlje. Do kod bo potem ostala struga brez vode, se bo šele videlo.

POSLEDNJE VESTI

Angleške vojne ladje bombardirajo Valono in Drač

Angleško vojno poročilo javlja, da so angleški težki in lahki rušilci dne 19. t. m. udri v Jadransko morje in obstreljevali s topovi pristanišči Valono in Drač. Izstrelili so 100 ton granat.

V Afriki je Bardia obkoljena in italijanskim četam v tem mestu, ki jih je okrog 20.000, odrezan umik proti Tobruku.

Grško vojno poročilo: Dne 19. t. m. so Italijani izpraznili Porto Palermo in se umaknili do Himare. Grške čete so pri Klisuri in Tepeleniju prišle italijanskim četam za hrbet ter jim odrezale zveze z zaledjem. Vjehih je bilo 600 Italijanov in zaplenjenega mnogo vojnega materiala.

Nemško vojno poročilo: Dne 19. t. m. je letalstvo izvedlo samo izvidniške polete, ponoči na 20. t. m. pa so letala metala bombe na važne objekte v Londonu. — Napad angleških letal na Nemčijo je zahteval malo žrtev. — Letala so potopila spotoma neko angleško ladjo, ena pa je bila torpedirana v severnem Atlantiku. Podmornica kapetana Liedtkeja se je vrnila, potopila je 14 ladij in doslej skupno 208.975 ton.

Italijanski kralj si je dne 19. t. m. ogledoval v Rimu novo orožje italijanske armade. DNB.

Sovjetski poslanik Dekanozov je bil 18. t. m. slovesno sprejet pri Hitlerju. Obšel je počastno četo nemške vojske. (Tass).

Tudi oženjeni bodo odsej morali služiti vojsko v Avstraliji. Doslej so bili prisiljeni služiti v vojski samo samci.

Gandi ne bo delal mirovne propagande pred bližnjimi prazniki, tako je izjavil svoji okolici. (Tass).

Umrl je bivši predsednik Finske republike Kallio, dne 19. t. m. Pred odhodom iz Helsinkija, kjer je predal svoje posle novo izvoljenemu predsedniku, je še obšel častno četo in se poslovil od zbranih ministrov, takoj nato se je zrušil. Zadel ga je kap.

Zavarovanje kmetov za starost bo uvedeno v Bolgariji. Kmeti naj bi dobivali po 300 levov rente, ko bi prekorčili 60. leto.

IZ ČEŠKE

Lükarji morajo glasom odluka urada za promet z zelenjavo in sadjem oddati letošnji pridelek čebulne oblastni zbiralnici najpozneje do konca decembra t. l. Ako lükarji ne bi oddali predpisane množine čebule, bo odredil okrajni urad prisilno oddajo in prestopke kaznoval.

Tudi vozovi z živino morajo biti po odločbi policijskega ravnateljstva v Pragi ponoči predpisno razsvetljeni in morajo imeti spredaj bele, ali lahko rumene svetiljke, ki ne smejo puščati nazaj rdeče svetlobe. Na koncu voza mora biti pritrjena rdeča svetilka, ali rdeče odbijajoče steklo.

Mrtva žena je v Uhersko-Hradiški bolnišnici porodila otroka. Gre za 25 letno ženo instalaterja, ki je kratko pred donositvijo naglo umrla na srčni napaki. Njeno truplo so takoj prenesli na kirurški oddelek, kjer je zdravnik izvršil »cesarski rez« in vzel iz mrtve matere živga otroka ženskega spola. Dete so izročili otroškemu oddelku in živi. (Narodni Prace).

Zaradi neopravičenega pobiranja vstopnine je bil obsojen po zakonu o draženju in verižni trgovini František Chocensky, lastnik vinarne v Pragi, Karlov trg, na 10.000 kron. Zaradi draženja mesa in sadja pa je bilo obsojenih v Moravski Ostravi, Vsetinu, Hruškah, Hodoninu in Trebiči 6 obrtnikov na skupno 85.000 kron.

IZ SLOVAŠKE

Aretacija prevratnih elementov. Slovaška državna policija je po večmesečni preiskavi aretirala 14 članov tajne organizacije, ki so skušali z razširjanjem propagandnega materiala prevratne vsebine ogroziti sedanji državni red na Slovaškem. (ČTK).

Delavski pravni svetovalec

Odpust vsled pomanjkanja dela (Cerknica)

Vprašanje: Zaposlen sem bil od meseca marca t. l. v lesni industriji kot žagar s še 11 delavci. Pred par dnevi nas je delodajalec, razen dveh, vse odpustil, češ da nima dela. Plačal ni ničesar za odpovedno dobo. V času službe sem moral delati po 12, pa tudi po 16 do 18 ur dnevno. Ali vsled odpusta lahko zahtevam mezdo za odpovedno dobo in kakšne pravice imam glede nadur?

Odgovor: Delodajalec je dolžan ugotoviti, kdaj ne bo imel dela in odpovedati uslužbencu v zakonitem roku še prej, predno mu dela zmanjka. Vsled tega ni mogoče odpustiti uslužbenca brez plačila za odpovedno dobo. — Za Vas je veljaven 10 urni delavnik in so vse ure ob delavnikih, katere ste opravili preko tega časa, nadure, nedeljsko delo pa je izključno nadurno delo. Za vsako naduro imate pravico zahtevati 50 odst. povišek na normalno urno mezdo. Pri tem Vas opozarjamo, da zahtevke za 14 dnevno odpovedno dobo zastara v 6 mesecih, za nadure pa v 3 letih.

Očetov dolg (Hrastnik)

Vprašanje: Leta 1936, ko sem odsluževal kaderski rok, je napravil moj oče-rudar, nekaj dolga pri trgovcu. Oče je v moji odsotnosti umrl, a trgovec zahteva sedaj plačilo dolga od mene. Ali sem dolžan plačati?

Odgovor: Trgovčev dolg iz leta 1936 je danes že zastaran proti vsakomur, če ga dolžnik v zadnjih treh letih ni izrecno priznal, ali obljubil plačati. Pa četudi bi dolg ne bil zastaran, bi ga bila dolžna plačati le zapuščina po očetu, torej tisti, ki je po očetu kaj podedoval in mu je bila ta zapuščina prisojena po sodišču. Vi sam kot sin pa niste dolžni plačevati dolgov, ki jih je napravil oče.

KISUCE

Dr. IVAN HALEK (prevedel dr. Jule Gabrovšek)

6) SOCIOLOŠKA RAZPRAVA ZDRAVNIKA O GORATIH KRAJIH SLOVAŠKE

Mnogo izmed obdelovalcev te kamnite zemlje je navezadnje pustilo v nemar to svojo hraniljico ter šlo na konec sveta, ali vezat piskre po svetu, ali pa na delo nekam v ameriške rudnike, ali na sladkorna polja na Dolnje Slovaško, na Češko, v Avstrijo ali v Nemčijo.

Take razmere pa niso bile samo po rovtah, ampak po večini tudi po dolinskih vaseh.

Ali se je pa to dejanski skoraj nepismeno ljudstvo odlikovalo vsaj po duševni in srčni strani? Če ne vpoštevamo vpliva degeneracije in alkoholizma, so se mi Kisuce zdale kot obora, kjer so se ohranili ljudje, ki so ostali na otroški stopnji razvoja. Kisučani — to so bili veliki otroci; i v dobrem in v zlem. Ti Kisučani so znali biti otroško vdani, celo nežni. Toda ti Kisučani so znali tudi — cela vas z ženami in vaškim županom na čelu — do smrti pobiti turista, ki je prišel s fotografskim aparatom, ker so o njem menili, da jim hoče s svojimi stekelci zažgati vas. — Slavospetniki naše starodavnosti so bajili o nekakšnem globokem verskem čutu našega ljudstva. Namesto globokega verskega čustva, sem videl zgolj nekakšno čudno zmes najbolji neverjetnega, najpraznejšega babieverja in skoraj prav tako nemogoče vere, ki nikakor ni posegala v območje hotenja in delanja. To ljudstvo, vzgojeno v krščanski moralni, se je drug drugoga preganjalo pred sodiščem za malenkosti, lomastilo po slavah in bodlo pod rebra iz najbolj nekrščanskega sosedskega sovraštva. Pri tem ni bilo na niem nič štempiharskega. Njihovi duhovni pastirji so nasprotno na njih hvalili ponižnost, to najdomljivejšo izmed krščanskih čednosti. V resnici je bilo pa to preko celih generacij privzgojeno suženstvo duha in fanatizem, ki so ga

slavospetniki naše starodavnosti krstili z vdanostjo v božjo voljo.

Prosim, da mi ne bi podtikali, da nemara delam našemu gornjetrenčanskemu ljudstvu krivico, da ga nalašč klevetam. »Pustite narod moj« je bil bojni klic romantične, toda v fevdalizmu še krepko zasidrane dobe in generacije. Naloga današnje dobe in današnje generacije je — pogledati resnici v oči, pa naj bo kakršnekoli in zlasti ob preiskovanju vzrokov iti do korenov samih. Tedaj se Vam tudi obsojanja vredni pojavi pokažejo v drugi luči.

V tem času, o katerem govorim, so moje izkušnje med kisuškim prebivalstvom pomenile zame izgubo iluzij na celi črti. Predvsem se je pa zlasti zamajala teza o prednosti prvobitnega stanja. Če je že utapljanje v bogastvu — sem si dejal — škodljiv za pravičen razvoj človeka, mu je pa mar bolj naklonjena ta neskončna in brezizhodna revščina, ki je tlačila naše kisuške kmete?

In tako je revščina v mojih očeh polagoma izgubljala vso svojo odliko in npravnstveno ceno. Ljudska revščina me je polagoma spravljala v obup. Sčasoma sem naravnost zasovražil vse moralne propovedi in idealistično navdušenje. Če si že ne znamo pomagati iz te gnotne revščine, potem vsakršno naše propovedovanje ni vredno niti pipe tobaka.

Seveda se mi je takrat še dozdevalo, da glavni vzrok te bede poznam: da je to baš alkoholizem. Zmeraj znova sem se povračal nanj in zmeraj sem še smatral za svojo prvo dolžnost skupaj s svojimi prijatelji delovati proti njemu. Če že ne z moralnim delovanjem, tedaj vsaj s treznim prepričevanjem in preračunavanjem.

Toda čim več teh naših kmetov, zlasti pa rovtarjev sem obiskoval v njihovih sodjetjih, čim bolj sem spoznaval način življenja teh ljudi doma in zlasti pri delu — tembolj sem jel dvomiti o tem, da je v resnici alkoholizem pravi vzrok tega njihovega gnotnega in telesnega uboštva. Čim bolj sem gledal popolno brezizhodnost njihovega življenja, tem bolj se mi je vsiljeval sum, da smo nemara zašli na napačno pot vsi mi protialkoholni kulturalisti. (Nadaljevanje prihodnjic.)

Za praznike

dobite izborna vina po izbiri ter zmerni cenj pri **Senjci**, Kneza Kocljaja 5.

Srajce

in vse vrste moškega ter ženskega perila najceneje v veliki izbiri v

„Oblačilnici“
Glavni trg št. 11

Ivan Kravos

Maribor, Aleksandrova cesta 13

priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Božična darila

Ure vseh vrst

pa zlatino in srebrnino ima stalno na zalogi urar

FISCHBAHER EDVARD
Trbovlje 11

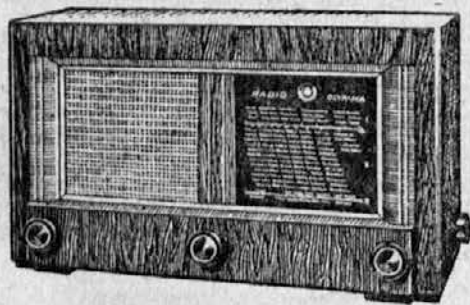
Vsa popravila izvršuje točno in najceneje

Kupujte božična darila pri tvrdki

GUSTAV BERNHARD

zaloga stekla in porcelana

Maribor, Aleksandrova cesta 17
Telefon int. 20-30

100.000 zadovoljnih poslušalcev priča o prvovrstni kakovosti

Sachsenwerk
OLYMPIA RADIO - aparatov

Specialno podjetje za radiofonijo. - Bogata zaloga vseh nadomestnih delov. - Strokovna popravilnica za aparate vseh znamk. - Pismena garancija za vsaki aparat in elektronke.

Generalno zastopstvo in tovarniška zaloga:
RADIO MARIBOR D. Z. O. Z.
MARIBOR, Glavni trg 1 - telef. 26-48

Veliko izbiro zimskega blaga

češki in angleški kvaliteti v čisti volni po znano nizkih cenah

za moške obleke in plašče, damske kostume in plašče, hubertuse, oficirske in železničarske uniforme ter krojaške potrebščine dobite samo v

Češkem magazinu

Maribor, Ulica 10. oktobra (pri glavni polioji!)

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluže, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblekce, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26
(Polg tržnice — Vodnikov trg).

Krzna

vseh vrst izdelave, popravila in moderniziranje plaščev, jopic i. t. d. Solidne cene in točna izdelava!

ŽELEZNIK
VALENTIN
MARIBOR
Kopališka ulica 2

Največja izbira

vodilnih nemških kvalitetnih znamk, kakor:

Telefunken
Lorenz
Menche
Blaupunkt
Radione

olajšuje nakup. Brezobvezno predvajanje. Najstarejša, moderno opremljena radiodelavnica.

RADIO STARKEL

Maribor
Trg Svobode št. 6
Talef. 26-85

Vsakovrstne odpadke papirja in cunj kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah

B. ŽELEZNIK

trgovina vseh vrst surovin (telefon 27-43)
Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16
Nakupovalna: Maribor, Kopalnica in vogal Ptujške-Tržniške c. (Gustinčič)

Božiček

kupuje praktična darila v modni trgovini

Avgust Hedžet - Maribor
Aleksandrova cesta 9

Kvalitetno blago.

Nizke cene.

Rudolf Kompara Maribor

splošno mizarstvo — zaloga pohištva lastnoročnih izdelkov
Aleksandrova cesta št. 48.

Zvočni kino Pobrežje

21. in 22. decembra

Tiha noč... Sveta noč
„Nesmrtna pesem“ 24., 25. in 26. decembra prekrasni film „Sestra Marija“.

Za preznike

dobite za dom najboljša vina z znatnim popustom. - **Fani in Hinko Kosič**, Maribor, Trzaška c. 38, pri Del. pekarni.

Kompletne stanovanjske opreme, tapetniški pribor, železno pohištvo in otroške vozrečke kupite poceni pri

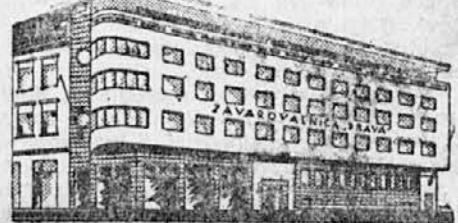
„Obnova“
F. Novak
Jurčičeva 6

Naznanilo!

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril TRGOVINO Z GUMIJEM IN TEH. PRIBOROM na Meljski cesti št. 3 (na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste, v novi stavbi). — Vodil bom gum. termofore, gum. cevi v različnih dimenzijah kakor tudi gum. plošče in različna gum. tesnila. — Se priporoča K. GUTMACHER, trgovina z gumijem in teh. priborom, MARIBOR, Meljska cesta 3.

DRAVA

zavarovalnica malega človeka

Maribor, Sedna 1, v lastni palači

Domači zavarovalni zavod — zavaruje za smrt in doživetje — za doto in gospodarsko osamosvojitve — za rento, starostno preskrbo, preužitek, pokojnino — denar zavarovancev (njihova premijska rezerva) je varno naložen.

Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri „Dravi“! Zahtevajte prospekte in obisk zastopnikov